תרומה

א. על הפסוקים בריש פרשתנו אמרז"ל[1]: „שלש תרומות נאמרו ב־פרשה הזאת[2]: תרומת אדנים, תרומת שקלים, ותרומת המשכן".

והנה ידוע ההפרש בין תרומת שקלים לתרומת אדנים ומשכן: על תרומת השקלים, שהיא לצורך קרבנות וכו', הי' הציווי לשעתו ו(מצות עשה) לדורות שביהמ"ק הי' קיים — על כל איש מבנ"י ליתן מחצית השקל בכל שנה לקרבנות צבור וכו'[3]. (וגם עכשיו בזמן הזה שאין בית־המקדש קיים, נהגו כל ישראל לקרות בביהכ"נ פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר לזכר המקדש[4] [לפי ש„בא' באדר משמיעין על השקלים"[5]). „ויש אומרים שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר"[6]. משא"כ תרומת האדנים שחיובה הי' רק קודם לבנין המשכן ותרומת הכללית דהמשכן — שהיתה רק קודם לבנין המשכן וביהמ"ק[7].

אמנם מכיון שהתורה היא נצחית[8], בכל זמן ובכל מקום, הרי מובן שבעבודת האדם ברוחניות, ישנן עכשיו גם ב' בחי' אלו דתרומת האדנים ותרומת המשכן.

ולא עוד, אלא דמכ"ש הוא: אם הענין הוא כן בכל פרט וחלק שבתורה שישנו בכל מקום וזמן, עאכו"כ בהפרטים השייכים למשכן, שעיקר ענינו הוא „ושכנתי בתוכם"[9] ואמרז"ל[10]: „בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל" — והיינו גילוי השכינה שכל אחד מבנ"י (ובמילא: בכל מקום וזמן) צריך להמשיך בנפשו ע"י עבודתו — הרי מובן דכמו שבנין המשכן כפשוטו הי' ע"י תרומת אדנים וכו', עד"ז הוא ג"כ ב„משכן" הרוחני בתוך כ„א מישראל, שנעשה ע"י עבודת האדם בבחי' „תרומת האדנים והמשכן".

---

1) שקלים פ"א ה"א. פרש"י פרשתנו כה, ב. נתבאר ע"פ חסידות באוה"ת עה"פ.

2) ויקחו לי תרומה..תקחו את תרומתי.. וזאת התרומה.

3) רמב"ם ריש הל' שקלים.

4) חינוך מצוה קה. שו"ע או"ח סי' תרפה.

5) שקלים שם מ"א. רמב"ם שם ה"ט.

6) שו"ע שם סי' תרצד.

7) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"ב. וביל"ש כאן: וזאת התרומה וגו' מלמד שהראה הקב"ה למשה ג' תרומות כו' משכן כו' מקדש א' כו' שני שנאמר זהב וכסף ונחושת. אבל במדרש הגדול כאן: ולמה נאמר תרומה התרומה תרומתי בענין אחד, אלא אחת למשכן ואחת למקדש ראשון ואחת למקדש שני.

ולכאורה מל' הרמב"ם משמע דכל אחד ואחת (הי') מחויב לסייע בבנין ביהמ"ק (וע"ד שהי' במשכן — שבזה גם תרומת האדנים (ולאו דוקא נדיב לב)) ולכאורה זהו חידוש גדול. ולע"ע לא מצאתי זה (מפורש, עכ"פ) בשום מק"א. ועוד להעיר אשר בנין ביהמ"ק היא מה„מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש" (סהמ"צ להרמב"ם — בסוף מ"ע. וכ"ה בס' החינוך על אתר מצוה צ"ה בסופה). ואכ"מ.

8) תניא פי"ז.

9) פרשתנו כה, ח.

10) ר"ח (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו). של"ה (ש' האותיות אות ל'. מס' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א — שכה, ב. שכו, ב). לקו"ת ר"פ נשא, ובכ"מ.

ב. והנה ענינן של „תרומת ה־אדנים" ו„תרומת המשכן" בעבודת האדם, יובן מההפרש באופן נתינתן של תרומות אלו במשכן כפשוטו: בתרומת האדנים השתתפו כ"א מבנ"י בסכום שוה לכולם — מחצית השקל [11], ובתרומת המשכן נתן כ"א כפי נדבת לבו, וכמסופר בפ' ויקהל [12].

ודוגמתן בעבודת האדם י"ל, לכאו', שתרומת האדנים ענינה ביטול וקב"ע הבא מצד עצם הנשמה, שבזה שווים כ"א מבני ישראל; משא"כ התרומה לכללות המשכן שענינה עבודת האדם בכוחות הפרטיים שלו דשכל ומדות — שבזה ישנם חילוקי מדריגות שונות לפי מצבו הרוחני של כ"א, שאינה דומה „נדבת הלב" (בירור וזיכוך המדות ע"י העבודה במוח ולב) של א' ל„נדבת הלב" של השני.

ועפ"ז יבואר ג"כ הטעם מה שהתרומה השוה לכל נפש (מחצית השקל) היתה בשביל האדנים דוקא, אבל היריעות וכלי המשכן וכו' שייכים להתרומה התלוי' בנדבת לבו של כ"א: כי האדנים, אף שהם דבר הכי תחתון שבמשכן, הרי הם, ביחד עם זה, היסוד של המשכן כולו — עליהם נצבים ועומדים הקרשים וכו'. ודוגמתם (של האדנים) בעבודת האדם הוא בחי' הקב"ע [13], דהן אמת, שבגילוי אין נרגש בה אור אלקי כפי שהוא נרגש בעבודה פנימית דמוח ולב [14], אבל עכ"ז הרי היא יסוד וראשית העבודה [15]. ולכן היו כל בני ישראל שוים ב„תרומת האדנים", היינו בענין היסודי והכללי של קב"ע וביטול המושרש בעצם הנשמה — ומצד עצם נשמותיהם הרי „כולן מתאימות ואב אחד לכולנה" [16]. משא"כ שאר חלקי ופרטי המשכן, הקרשים והיריעות וכו', שבנפש האדם ענינם העבודה בכוחות הפרטיים: ה־קרשים, שכל אחד הי' „עשר אמות קומתו", מרמזים לעשר כוחות הפני־מיים של האדם [17], וכוחות המקיפים שלו מרומזים ביריעות שהיו על ה־משכן למעלה. ומאחר שאין הרצון ושכלו ומדותיו של אחד דומים לשל חבירו, הרי מובן שהפרש כזה ישנו גם באופני ודרגות העבודה, בהתאם למעלת הכוחות שלו וכו' [18].

ג. אמנם לפי"ז צריך להבין:

דהנה מצינו עוד חילוק בין תרומת האדנים לבין תרומת המשכן: בתרומת האדנים (מחצית השקל) נתחייבו רק האנשים (ולא נשים) [19] ודוקא מבן עשרים ולמעלה (ולא פחות) [20], אבל בתרומת המשכן השתתפו בין אנשים ובין נשים [21], ואדרבה, „ויבואו האנשים על הנשים" [22], טפלים להנשים, ואפילו קטנים שלא הגיעו לגיל י"ג שנה הביאו לנדבת המשכן, כדאי'

11) כמפורש בפרשת פקודי לח, כו־כז. פרש"י תשא ל, טו. והמחלוקת בירושלמי שקלים שם היא רק על איזה מהם קאי „העשיר לא ירבה וגו' " (על תרומת אדנים או תרומת שקלים, ראה פי' פני משה שם), אבל לכו"ע נתנו כל אחד סכום שוה — מחצית השקל.

12) לה, כא ואילך.

13) ראה ד"ה היושבת בגנים תש"ח פ"א.

14) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. וראה ד"ה ומקנה רב תרס"ו (והמאמרים של־אחריו) בענין עבודת עבד פשוט.

15) ראה תניא ר"פ מא.

16) תניא פל"ב.

17) ראה תקו"ז תי"ט.

18) ראה בזה לקו"ש ח"א ע' 165, 181.

19) פקודי שם.

20) ראה תויו"ט שקלים ס"א מ"ד.

21) ויקהל לה, כב.

22) ראה רמב"ן שם.

באדר"נ [23] — והלא לפי הביאור הנ"ל צ"ל בהיפך: קב"ע וביטול („תרומת האדנים") שמצד עצם הנשמה הרי הוא ענין השייך לכל בן ובת ישראל וגם לקטנים, משא"כ עבודה מסודרת בכחות פנימיים ומקיפים („תרומת המשכן") שעיקר ענינה לא יתכן אלא בגדול וכו', באיש שכוחותיו הפנימיים הם בשלימות ובדרגא המתאימה לעבודה פנימית.

ועוד צריך להבין: הציווי „העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט" [24] וי"א [25] שהוא מכוון לתרומת מחצית השקל שלצורך האדנים — שההפרש בין „עשיר" ו„דל" ברוחניות הוא, כמארז"ל [26], „אין עני אלא בדעת" — וא"כ מהו הטעם שהחילוק שמצד כוחות הפנימיים הזכירה התורה (אפילו אם הוא בדרך שלילה) דוקא גבי תרומת האדנים, קב"ע, שמצד עצם הנשמה? — ולכאו' לא הול"ל אלא שכ"א צריך ליתן סכום שוה (מחצית השקל) ותו לא.

ויובן כל זה בהקדים לבאר בסדר עבודתו של האדם במשך כל היום — עשיית המשכן הרוחני שבתוך כאו"א והקמתו:

עבודת היום מתחילה ב„מודה אני" שאומר מיד כשניעור משנתו, קודם נט"י, כשעדיין טומאה שרוי' עליו [27]. והטעם [28]: כי „מודה אני" הר"ז הודאה וקב"ע הבאה מצד עצמות הנשמה ששם אינה מגיעה ואינה נוגעת שום טומאה וכו' [29]. ומהאי טעמא גם מובן שבחינה זו שייכת ונמצאת בכל אחד ואחת מבנ"י, אנשים, נשים וטף.

ואחרי הקדמת ההודאה מתחיל סדר העבודה הפנימית דק"ש ותפלה (אלא שצ"ל הכנה לזה — ולכן מקדימים לזה פסד"ז ברכות ק"ש כו' [30]); ומביהכ"נ לביהמ"ד [31] — לימוד התורה, ואח"כ העבודה במשך כל היום כולו הבאה באופן של „הנהג בהם מנהג דרך ארץ" [32].

הרי מוצאים אנו בזה ענינים הפכים: מצד אחד, הנה החיוב דק"ש (ותפלה [33])

---

23) פי"א. וראה גם אוה"ח ריש פרשתנו פסוק ב. צפע"נ מהד"ת (להגאון הרגאצאוי) ג, ג.

24) תשא ל, טו.

25) ת"ק בירושלמי שקלים שם.

26) נדרים מא, א.

27) שו"ע אדה"ז מהדו"ק ס"א, ס"ה. מהדו"ת שם ס"ו. סידור אדה"ז בתחלתו.

28) אף שבפשטות הטעם שאפשר ל־אומרו קודם נט"י הוא לפי שלא נזכר במודה אני שום שם (ראה בהמסומן בהערה הקודמת) — היינו שהוא למסה מבחינת השמות, אבל בפנימיות הענינים מה שאין בו שום שם (ואפשר לאומרו קודם נט"י) היא לפי שהודאה זו שבאה מבחי' עצם הנשמה היא לעצמותו ית' דלא אתפס בשם. דוגמא לדבר — זה שלא נמצא שם במג"א. (ראה בארוכה קונטרס „ענינה של תורת החסידות" סי"א).

29) ראה היום יום ע' יט.

30) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס נא. ד"ה הקל קל (הקדמת הסידור). תו"א א, ד. ז, ד (בנוגע לפסוד"ז). ל, ב. לקו"ת האזינו עז, ד (בנוגע ברכות ק"ש). ובכ"מ.

31) סוף ברכות.

32) שם לה, ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סי' קנה־קנו.

33) היינו נוסח הקבוע ג"פ בכל יום. דלהדיעה דתפלה היא מדאורייתא (רמב"ם ריש הלכות תפלה) הרי מספיק מה שהנשים אומרות מיד בבקר סמוך לנטילה איזו בקשה, ומן התורה יוצאות בזה, ואפשר שאף חכמים לא חייבום יותר (מ"א או"ח סי' קו סק"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ב). ולהסוברים דתפלה דרבנן (רמב"ן בסהמ"צ מצוה ה' וכן דעת רוב הפוסקים — מ"א שם) מה שהנשים מחוייבות בתפלה היא לפי שהיא בקשת רחמים (ברכות כ, ב. שו"ע אדה"ז שם). ואי"ז ענין העבודה המובר בפנים.

חל רק על אנשים ולא על נשים וטף [34], שמזה מובן שזוהי עבודה שגם בעיקרה שייכת לכוחות הפנימיים של האדם (מוחו ולבו);

ולאידך גיסא, כל אלו המחוייבים בק"ש (ותפלה), היינו אנשים הגדולים וראויים לעבודה פנימית, כולם קוראים את "שמע" (ומתפללים) בנוסח אחד השוה לכל — שזה מורה שגם עבודה זו קשורה בבחינה ששוים בה כ"א מבנ"י, בחי' עצם הנשמה.

ודוגמתם של ענינים ההפכים הנ"ל בק"ש (ותפלה) ישנה גם בלימוד התורה וקיום המצות, וגם בעבודה של כל היום כולו — "בכל דרכיך דעהו" [35] — אלא שהם באופן של אחליפו דוכתייהו:

מצד אחד, הרי עצם החיוב דת"ת מוטל על כל בנ"י [36], דגם הנשים חייבות ללמוד את ההלכות הצריכות להן [37] (ואף שחיוב לימודן אינו [בתור חובת לימוד התורה] אלא רק בכדי לדעת איך לקיים את המצוה המוטלות עליהן [38], אולם מכיון שגם הן מברכות ברכות התורה מטעם זה [39], הרי מוכח שיש בזה גם ענין של תלמוד תורה); וגם בנוגע לקטנים, הרי מצוה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה [40] — שמכל זה מוכח שענין

34) משנה ברכות כ, א. רמב"ם הל' ק"ש פ"ד ה"א. טושו"ע או"ח ר"ס ע. ואף שהטעם ע"פ נגלה בזה לפי שהיא מ"ע שהזמן גרמא, הרי מזה עצמו מובן שכמו שהיא מוגבלת בזמן כו' כן היא מדודה ומוגבלת בכחות האדם, כבפנים.

35) משלי ג, ו. טושו"ע או"ח סרל"א.

36) רמב"ם פ"א מהלכות ת"ת. שו"ע אדה"ז או"ח סי' קנה.

37) הל' ת"ת לאדה"ז סס"א.

38) שם.

39) שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס מו. וראה בארוכה לקו"ש חי"ד שיחה ב' לפ' עקב.

40) הל' ת"ת לאדה"ז בתחלתו. משא"כ חיוב האב לחנכו במצות היא רק מד"ס (שם). ואף (שבנוגע לת"ת) היא מ"ע על האב והקטן אינו חייב (שם), הרי המצוה היא שהבן "ירגיל עצמו לקרות בתורה" (שם. וראה לעיל ע' 44 שוה"ג הא' להע' רה 19).

41) ראה הל' ת"ת שם פ"ג ה"ה. או"ח סקנ"ו ס"א.

42) ראה הל' ת"ת שם ה"ד. וי"ל שאפילו בקיום לא ימוש ספר התורה מפיך (מנחות צט, ב) הרי"ז רק ש"קיים" ולא ימוש (ראה פרש"י שם ד"ה מצוה לאומרו. וראה ל' אדה"ז שם "לצאת ידי חובתו"), ומובן שאי"ז דומה למי שמקיים "והגית בו יומם ולילה" כפשוטו.

43) קושטן כט, א.

הת"ת יש לו שייכות למדריגה בנפש האדם שבה משתווים כל אחד ואחת מבנ"י.

ואעפ"כ, מצד השני, הרי אופן החיוב של הלימוד — בכמותו ואיכותו — אינו במדה השוה לכל אחד: יש מחויב ללמוד תורה יומם ולילה ובעמקות [41]; ובעל עסק שיעורו פחות מזה ועד שיש יוצא ידי חובתו באמירת פסוק אחד שחרית ופסוק א' ערבית [42]; והנשים מחוייבות ללמוד רק: א) ההלכות הצריכות להן, ב) עד שתדענה אותן.

וכמו"כ הוא בהעבודה דכל היום כולו בקיום המצות ובעבודה ד"בכל דרכיך דעהו", שהחיוב בכללות הוא דבר השוה לכל נפש — אבל ישנם כמה חילוקים בנוגע לפרטי ואופני החיוב: אנשים מחוייבים בכל מ"ע ומל"ת, נשים אינן מחוייבות במ"ע שהזמ"ג וכו' [43]; ועד"ז גם בענין ד"בכל דרכיך דעהו", שיש בו הרבה דרכים ואופנים שונים התלויים במצבו ועסקיו של איש ואיש.

ועפ"ז נמצא שתרומת האדנים והתרומה לכללות המשכן הן בדוגמת העבודה דק"ש (ותפלה) והעבודה דת"ת

(ודכל היום): תרומת האדנים היא בדוגמא להעבודה דק"ש (ותפלה), שנשים וקטנים פטורים ממנה, אבל באנשים המחוייבים בה היא בנוסח השוה לכולם — על דרך תרומת האדנים שנתחייבו בה רק הגדולים "מבן עשרים שנה ומעלה", אלא שכל המחוייבים שווים היו במידת תרומתם — מחצית השקל; והנדבה לכללות המשכן היא בדוגמת העבודה דת"ת (והעבודה דכל היום) שכ"א מחוייב בה גם הנשים והטף, אבל ביחד עם זה אינו דומה שיעור ואופן עבודתו של האחד להשני.

ד. והביאור בכל זה:

העבודה דק"ש (ותפלה) היא מצד הכחות הפנימיים דמוח ולב, אמנם מכיון שבאה ונמשכת ע"י ההקדמה דאמירת "מודה אני", הודאה וביטול מצד עצם הנשמה, לכן נרגש ביטול זה והודאה זו גם בהעבודה דק"ש (ותפלה), היינו שבהעבודה דכחות פנימיים מורגש כי יסודתה בבחי' ביטול וקב"ע שמצד עצם הנשמה.

וזהו הטעם שעבודה זו מוטלת רק על אנשים (גדולים)[44], מפני שהכחות הפנימיים שבהם הם בשלימות ומתאימים לעבודה זו; אולם מאחר שגם בכוחותיהם הפנימיים נרגש הביטול והקב"ע המושרש בעצם נשמותיהם, ש"כולן מתאימות" — לכן גם הנוסח דק"ש (ותפלה), המרמז ליסודה של עבודה זו, הוא באופן השוה ומשוה את כולם.

ובזה יובן מה שהדגישה התורה בעבודה זו (דק"ש (ותפלה) — תרומת האדנים): "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט", כי הנידון הוא בעבודה שמצד כוחות הפנימיים דמוח ולב, והרי בהם יש הפרש בין "עשיר" ו"דל", ובמילא אינה דומה עבודתו של האחד לעבודתו של השני. ולכן בתרומתו ועבודתו של כל אחד בפ"ע, אין ניכר שזוהי עבודה שמצד עצם הנשמה; אדרבה, מה שנראה הוא עשר גרה, הרומז לעשר הכחות הפנימיים[45].

אבל ב(השוואת ו)צירוף כולם יחד, היינו יסוד עבודתם המאחדם וכוללם יחד — כולם שווים בתרומתם. והיינו, כנ"ל, דהעבודה בכחות הפנימיים צ"ל באופן שיורגש בה הביטול דמצד עצם הנשמה, שאז ה"עשיר לא ירבה והדל לא ימעיט"[46].

ה. אמנם מכיון שעכ"פ העבודה גופא דק"ש (ותפלה) — תרומת האדנים — הוא מה שהאדם פועל בעצמו ע"י כוחותיו הפנימיים — הרי מובן שעבודה מוגבלת היא ובמילא גם ה־

---

44) ובתרומת האדנים — מבן עשרים, שלימות הגדלות עד שיכול לצאת בצבא וכו', וראה ב"ב קנה, א. לקו"ת במדבר ב, א.

45) ראה דרך מצותיך (סט, רע"א). ובכ"מ.

46) ועפ"ז יש לבאר (בפנימיות העניגים) מה דאי' בירושלמי (שבת פ"ז, סוף ה"ב) בנוגע לבנין בשבת, שבתחלה רצו ללמוד דבנין ע"ג כלים הוי בנין מזה שבמשכן היו נותנים קרשים ע"ג אדנים, ומשני "אדנים כקרקע הן".

והביאור: כלים ענינם כחות פנימים, ומכיון שתרומת האדנים היא עבודת האדם בכוחות פנימיים (כבפנים), מובן, שגם ה־אדנים עצמם הם בסוג כזה, ובפרט שהם נעשו מהכסף של המחצית השקל עצמו (ולא כתרומת הקרבנות כו' ולבדק הבית, שבממון זה קנו קרבנות כו'). ולכן מתחלה הביאו ראי' שבנין ע"ג כלים הוי בנין מזה שנתנו את הקרשים על האדנים. וע"ז משני: אדנים כקרקע הן, שאי"ז רק עבודה דכוחות פנימים כ"א שחדורים הם בהקב"ע שמצד עצם הנשמה, בחי' הביטול דנפשי כעפר לכל תהי'.

אור האלקי הנמשך ע"י עבודתו — בא בהגבלה.

וזהו מה שהסדר דק"ש (ותפלה) מוגדר הוא בנוסח קבוע, במספר מדויק של הפרשיות (והברכות), התיבות והאותיות (ופרטי הדינים בדקדוקם וכו') [47] — שזה מורה על סדר העבודה הפנימית: „שמע ישראל" (שהוא ל' הבנה והשגה), היינו להתבונן בגדלות הוי' ולבא ע"ז ל„ואהבת את הוי' אלקיך" שתתעורר בלבו אהבתו ויראתו ית' [48]. וע"י עבודה זו במוחו ולבו הרי הוא מקשר חכמתו בחכמתו ית', ואהבתו בהאור אלקי המאיר בספי' החסד [49] (היינו כמו שאלקות נתלבש ונתצמצם במדות אלו), והיינו שמצד האדם הרי זו עבודה השייכת למדות פרטיות, ולכן נמשך ע"ז ג"כ רק האור המאיר בספירות פרטיות, לא עצמותו ית'.

ו. ואחרי העבודה דק"ש (ותפלה) באה העבודה דלימוד התורה וקיום מצותי', ואח"כ עבודת היום כולו — „בכל דרכיך דעהו" — וענינם לעשות דירה לו ית' בתחתונים [50]. והיינו שע"ז ממשיכים עצמותו ית' למטה בתחתונים, כפי שהם במציאותם.

ובעבודת האדם הלזו שבמשך כל היום (עיקר הזמן דעשיית הדירה) אין בה הגבלות, באיזה אופן (איזה מסחר ומלאכה וכו') לעשות לו ית' דירה בתחתונים [51]; כי ענינה — ש„התחתונים" [52] כמו שהם במציאותם ייעשו דירה לו ית' ע"י שעוסק בהם לשם שמים, ויתירה מזו [53] — באופן ד„בכל דרכיך דעהו". ובמילא מובן שאינה מוגבלת ג"כ רק לאנשים וכו' אלא שייכת לכל אחד ואחת מבנ"י [54], מכיון שהיא עבודה במעשה ובפועל. אלא שדרוש לזה גם „נדבת לב", היינו שיעשה כל זה בחיות ובהרגש הלב [55].

ז. והנה המשכן בכללותו נעשה מהי"ג [56] (ט"ו [57]) דברים הגשמיים שבאו מתרומת המשכן הכללית — והיי-

---

47) ראה שו"ע או"ח סי' סא, שו"ע אדה"ז שם.

48) ראה תו"א בתחלתו. ובכ"מ. וראה קונטרס העבודה פ"ד ואילך.

49) ראה תו"א ז, ד. וראה דרמ"צ שרש מצות התפלה פ"ב ואילך.

50) תנחומא נשא טז. עד"ז במדב"ר פי"ב, ו.

51) וכנראה בההפרש שבין תרומת הי' אדנים ותרומת המשכן: תרומת האדנים הי' דבר מסוים ומיוחד בעולם — כסף, וממנו עשו את האדנים (ראה לעיל הערה 46), משא"כ תרומת המשכן שמהן עשו את המשכן היתה מי"ג דברים הכוללים כל הענינים שבבריאה, דומם, צומח, חי (וב-צירוף נדיבות הלב — מדבר), כי ענינה לעשות כל עניני העולם דירה לו ית', ולא רק דבר מסוים — כחות פנימיים של האדם.

52) כי המשכת עצמותו ית' הוא דוקא בתחתון שאין תחתון למטה ממנו (ראה תניא פל"ו), ומובן דכמו שהוא בכללות העולמות עד"ז הוא בעוה"ז הגשמי עצמו (ראה תו"א ר"פ ויגש. לקו"ש ח"ו ע' 17 ואילך).

53) ההפרש ביניהן — ראה לקו"ש ח"ג ע' 907, 932. וראה לקו"ש ח"י ע' 104.

54) דלבחי' עצמותו ית' שייך כאו"א, וכמאמר שם שמים שגור בפי כל אף בפי נשים ותנוקות וע"ה — ראה ד"ה חכמות בחוץ תרונה תרצ"ד (ספה"מ — קונטרסים — ע' רצו). ובכ"מ.

55) ראה אוה"ת תרומה (ע' אשנא) שתרומה הגי' (הנזכר בפרשתנו) שבאה לי' עשיית המשכן הוא ענין בכל מאדך, והרי היא הממשכת מאד שלמע', בל"ג האמיתי.

56) שהש"ר ד, יג. זח"ב קמח, א. תנחומא תרומה ה. פרש"י ריש פרשתנו.

57) בחיי וכלי יקר שמות כה, ג. וראה זח"ב קלה, א.

נו, כנ"ל, שע"י עבודת כל אחד ואחת בעניניו הגשמיים עפ"י תורה ה"ה ממשיך עצמותו ית' למטה בתחתונים.

אבל מ"מ אין עבודה זו אפשרית אלא לאחר העבודה ד"תרומת האדנים" ע"י אלו ש"מבן עשרים שנה ומעלה"; כי דוקא עבודתם זו בכחות פנימיים שלהם כפי שהיא מיוסדת על הביטול וקב"ע שמצד עצם הנשמה, היא הנותנת כח ויכולת לכאו"א להמשיך עצמותו ית' למטה ע"י העבודה ד"תרומת המשכן"[58].

וכמו בעבודת כל יום ויום, שדוקא לאחרי עבודת ק"ש (ותפלה) של הגדולים בישראל יש בכח כל אחד ואחת מישראל לעשות דירה לו ית' במשך כל היום כנ"ל.

ח. והנה כמו שבסדר עבודת היום לעשות משכן לו ית' הנה היסוד והקדמה היא אמירת "מודה אני" שהוא הביטול וקב"ע שמצד עצם הנשמה, עד"ז הי' בעבודת המשכן:

דהנה מצינו שכשמסר משה לישראל את ציוויו של הקב"ה על עשיית המשכן, נאמר קודם לזה: "ויקהל משה את כל עדת בנ"י". ולכאו', הי' לו תחלה להקהיל את כל אלו שמבן עשרים שנה ומעלה ולצוותם על "תרומת האדנים" הבאה לראשונה, ואח"כ להקהיל את כל עדת בנ"י, כולל גם הנשים[59] ולצוותם על "תרומת המשכן"?

אלא שהקהלה זו[60] הי' בשביל לעורר את בחי' עצם הנשמה שישנה בכ"א מבנ"י בשוה[61], ולכן הקהיל משה את כל עדת בנ"י גם נשים וטף, בכדי לעורר את עצם הנשמה שבכ"א מישראל, כי ע"ז הי' אפשר אח"כ לצוותם על בנין המשכן[62]: שבעבודה דכחות פנימיים יורגש בחי' הקב"ע וביטול שמצד עצם הנשמה — תרומת האדנים, ואח"כ העבודה דנדבה הכללית למשכן.

ועד"ז הוא בכל דור ודור, שהתעוררות עצם הנשמה באה ע"י בחי' "משה", "דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"[63], נשיאי ישראל שהם בחי' הראש ומוחין של בנ"י שבדור[64], ובכח זה יכול כאו"א בעבודתו דכחות פנימיים שלו בק"ש (ותפלה) ואח"כ ע"י העבודה דלימוד התורה וקיום המצות, ו"בכל דרכיך דעהו" שבמשך כל היום כולו, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

(משיחת ש"פ ויק"פ תשכ"ג)

---

58) ראה עד"ז לקו"ש ח"ג ע' 933.

59) רמב"ן ר"פ ויקהל. אבל בזח"ב (קצה, א): ר"א פתח הקהל את העם הגברים והנשים והטף מה להלן כו' אוף הכא כו' שתין רבוא. ושם (קצו, ב): ויקהל כו' גוברין כו' לחודייהו. וראה אוה"ח ר"פ ויקהל.

60) ושייכת במיוחד לקביעות שנה זו (תשל"ג), דז' אדר (שענינו באד"ר — ראה מג"א או"ח סתק"פ סק"ח) חל בפ' תרומה (ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב) ע"פ מה דאיתא בתיקונים על משה רבנו ע"ה שאחר פטירתו מתפשטת הארתו בכל דרא ודרא לששים ריבוא נשמות (אגה"ק סו"ס כז), וי"ל שע"ז נעשה התאחדות כולם (— התעוררות עצם הנשמה שבכ"א). ומובן שבכל שנה ושנה ביום ההסתלקות הוא ביתר שאת ועז.

61) ראה לקו"ש ח"ו שיחה א' לפ' ויקהל (ע' 217 ואילך).

62) שע"י שבנ"י נמצאים "כולנו כאחד" ע"ז דוקא אפשר להיות גילוי הוי' אחד (ראה תניא פל"ב), גילוי ושכנתי בתוכם במשכן.

63) תקו"ז תס"ט.

64) תניא פ"ב.